HAVEN
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

PRÁVNÍ AKTUALITY
DUBEN 2023

HAVEN
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Dovolujeme si Vám představit několik novinek z oblasti legislativy a judikatury z průběhu dubna roku 2023 a předcházejících měsíců. O dalších změnách Vás budeme informovat i v měsících příštích.

Občanské právo

+ Zákaz krátkodobých pronájmů ve stanovách SVJ

Zásadní rozhodnutí učinil dne 15. 3. 2023 Nejvyšší soud (NS) ve věci sp. zn. 26 Cdo 854/2022.

Ve věci došlo k tomu, že jisté společenství vlastníků jednotek (SVJ) odsouhlasilo změnu stanov, na základě níž byl možný opakovaný krátkodobý pronájem bytu (typicky prostřednictvím platformy Airbnb) možný jen se souhlasem všech členů SVJ. Změnu stanov napadl u soudu jeden z členů SVJ a ačkoli u soudu prvního stupně neuspěl, jak odvolací soud, tak NS mu vyhověly. NS při svém rozhodování vyšel z toho, že podle § 1175 odst. 1 OZ má vlastník jednotky právo svobodně spravovat, výlučně užívat a vnitřně stavebně upravovat svůj být, jakož i užívat společné části, zatímco kompetence SVJ jsou omezeny jen na správu, provoz, údržbu a opravy společných částí domu a pozemku. Proto SVJ nemůže zasahovat do vlastnického práva k bytům jednotlivých vlastníků.

Rozhodne-li tedy shromáždění SVJ o změně stanov, která omezí vlastnické právo vlastníků jednotek ohledně užívání bytu, jde podle NS o rozhodnutí neúčinné.

+ Ústavní soud potvrdil povinnost soudů zvážit možnost svěření dítěte do asymetrické střídavé péče

V únorovém vydání právních aktualit jsme Vás informovali o nálezu Ústavního soudu (ÚS), sp. zn. I. ÚS 3350/22, ve kterém ÚS zdůraznil, že pro zajištění rovnocenného postavení rodičů je nejvhodnější i nejjednodušší střídavá péče, byť nemusí být stejnoměrná.

ÚS nyní vydal další rozhodnutí, jímž tento svůj právní názor potvrdil. Jde o nález ze dne 30. 3. 2023, sp. zn. I. ÚS 3522/22, jímž došlo ke zrušení rozhodnutí krajského soudu právě z toho důvodu, že nezvážil možnost svěření dítěte do asymetrické střídavé péče, když navíc vyšel jen ze závěru znalce o tom, že s ohledem na větší vzdálenost bydliště obou rodičů není střídavá péče vhodná. ÚS jednak kritizoval krajský soud za to, že svoji odpovědnost rozhodnout o nejlepším zájmu dítěte nemůže přenést na znalce, jednak zde vyslovil také důležitý závěr o tom, že větší vzdálenost mezi bydlišti obou rodičů nemusí být vždy na překážku svěření dítěte do (asymetrické) střídavé péče.

+ Posílení postavení finančního arbitra v soudních sporech

Finanční arbitr představuje instituci, u které mohou spotřebitelé mimosoudně řešit své spory s finančními institucemi (např. bankami, pojišťovnami či obchodníky s cennými papíry). Podobný prostor nabízí také Český telekomunikační úřad a Energetický regulační úřad. Prezident republiky dne 5. 4. 2023 podepsal novelu

občanského soudního řádu, která posílí postavení těchto institucí ve prospěch spotřebitele tím, že jim umožní předkládat soudům písemná vyjádření v řízení, nahlížet do spisu a vystupovat při jednáních. Nyní mají tyto instituce pouze právo dát písemné stanovisko k žalobě.

Obchodní právo

+ Odškodnění obchodních zástupců

Soudní dvůr Evropské unie (SDEU) v rozsudku ze dne 23. 3. 2023 ve věci *Q. T. proti O2 Czech Republic a.s.* (C-574/21) shledal, že při určování výše odškodnění obchodního zástupce, je třeba zohlednit provize, které by obchodní zástupce získal v případě dalšího hypotetického trvání smlouvy o obchodním zastoupení z obchodů, které by po zániku smlouvy vznikly s novými zákazníky, jež obchodní zástupce přivedl, nebo se zákazníky, s nimiž před ukončením smlouvy podstatně zvýšil objem obchodu. Provize, o které obchodní zástupce přichází, nejsou v důsledku výplaty jednorázových provizí z výpočtu výše odškodnění podle uvedeného ustanovení vyloučeny, jestliže odpovídají paušální odměně za každou novou smlouvu uzavřenou prostřednictvím obchodního zástupce s novými nebo stávajícími zákazníky zmocnitele.

+ Splnění informační povinnosti podle § 55 ZOK

§ 55 zákona o obchodních korporací ukládá členům volených orgánů obchodních korporací informovat nejvyšší orgán dané korporace bez zbytečného odkladu o tom, že hodlá s touto korporací nebo subjektem, který je součástí téhož koncernu, uzavřít smlouvu mimo rámec běžného obchodního styku. Obdobná informační povinnost platí také tehdy, má-li obchodní korporace zajistit nebo utvrdit dluhy výše uvedených subjektů. K plnění této informační povinnosti v poměrech společnosti s ručením omezeným se vyjádřil NS v rozsudku z 10. 1. 2023, sp. zn. 27 Cdo 1206/2022, podle něhož může být výjimečně tato informační povinnost splněna také tak, že jednatel seznámí s obsahem zamýšlené smlouvy všechny společníky, a to za předpokladu, že všichni dají s tímto záměrem souhlas, anebo tento záměr alespoň vezmou na vědomí s tím, že se vzdávají práva na projednání této záležitosti (a na případné vyslovení zákazu uzavřít smlouvu) valnou hromadou.

Osobní údaje

+ Zákon na ochranu oznamovatelů protiprávního jednání

Poslanecká sněmovna 21. 4. 2023 schválila zákon o ochraně oznamovatelů protiprávního jednání (tzv. whistleblowerů). Zákon by měl oznamovatele trestných činů a přestupků s horní hranicí pokuty alespoň ve výši 100 000 Kč a jejich osoby blízké a osoby podílející se na přípravě oznámení chránit před propuštěním, snížením mzdy, uložením kárného opatření, přeložením na jiné místo, změnou rozvržení pracovní doby a před zásahy do práva na ochranu osobnosti. Za taková a další odvetná opatření by hrozila až milionová pokuta. Naopak za vědomě nepravdivé oznámení by mohl whistleblower dostat pokutu až ve výši

50 000 Kč. Veřejné instituce včetně obcí nad 10 000 obyvatel a společností aspoň s 50 zaměstnanci budou muset podle návrhu zákona stanovit pracovníka, který bude agendu oznámení spravovat. Některé subjekty by mohly vnitřní oznamovací systém sdílet. Další oznámení bude shromažďovat a posuzovat Ministerstvo spravedlnosti. Ministerstvo by také poskytovalo poradenství zaměstnavatelům, možným oznamovatelům i veřejnosti. Návrh zákona nyní projedná Senát, avšak vzhledem k tomu, že jeho přijetí je nezbytné kvůli zpožďované implementaci evropských předpisů, za což na Českou republiku již byla podána žaloba u SDEU, lze předpokládat, že i Senát návrh zákona schválí. Proto doporučujeme těm, kterých se nová úprava týká, začít pracovat na zavedení interních oznamovacích systémů.

+ Změny v teleworkingu mezi ČR, SRN a Rakouskem

ČR uzavřela s Německem a Rakouskem rámcovou dohodu o režimu osob vykonávajících práci na dálku (tzv. teleworking), účinnou od 1. 3. 2023. Dohoda se vztahuje na zaměstnance, kteří pracují pro českého zaměstnavatele v Rakouskou nebo Německu. Dohoda zvyšuje limit pro udržení zaměstnance v českém pojistném systému z 25 na 40 % jeho celkové pracovní doby nebo odměny. Zaměstnanec si o setrvání v českém pojistném systému ale musí požádat u České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ). Pokud by zaměstnanec vykonával v Rakousku nebo Německu v rozsahu více než 40 % svých pracovních aktivit, může si také požádat o setrvání v českém pojistném systému, ale v takovém případě nebude mít na vyhovění žádosti už nárok. V současnosti se navíc vyjednává i celounijní dohoda.

+ Použití údajů o najetých kilometrech pomocí GPS na služebním vozidle jako důvod pro skončení pracovního poměru

Evropský soud pro lidská práva v rozsudku ze dne 13. 12. 2022 v případě *Florindo de Almeida Vasconcelos Gramaxo proti Portugalsku* (stížnost č. 26968/16), neshledal porušení článku 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, zaručují právo na ochranu soukromí v případě, kdy došlo k propuštění zaměstnance na základě údajů o najetých kilometrech získaných z GPS zařízení ve služebním vozidle. Z těch totiž vyplynulo, že zaměstnanec řádně nevykazoval počet najetých kilometrů služebním vozidlem za účelem soukromých cest a zároveň zasáhl do chodu GPS zařízení. Soud dal za pravdu vnitrostátním soudům, které dospěly k přípustnosti použití GPS zařízení, pokud nebylo použito ke sledování pracovního výkonu zaměstnance.

Daně

+ DPH v případě dodávek energií za zastropované ceny

Ministerstvo financí vydalo vyjádření, jímž postavilo najisto, že kompenzace za dodání elektřiny a plynu za zastropované ceny představuje úplatu od třetí strany, ze které musí dodavatel elektřiny nebo plynu odvést DPH, neboť přijetím kompenzace se zvyšuje základ daně. Pokud je odběratelem elektřiny nebo plynu konečný spotřebitel, a původní

dodání tedy proběhlo v běžném režimu DPH, dodavatel energií má povinnost odvést DPH na výstupu z celkové částky přijaté kompenzace. Nicméně nemusí pro jednotlivé zákazníky vystavovat opravné daňové doklady na zvýšení základu daně. Jestliže původní dodání energií podléhalo režimu přenesení daňové povinnosti, měl by dodavatel energií vyčíslit konkrétní část kompenzace vztahující se ke konkrétnímu zákazníkovi a vystavit pro něj opravný daňový doklad v režimu přenesení daňové povinnosti. Když ovšem dodavatel energií odvede DPH na výstupu z celé částky přijaté kompenzace stejným způsobem, jako by původní plnění bylo v běžném daňovém režimu, a nevystaví opravný daňový doklad, finanční správa nebude tento postup rozporovat.

+ Povinnosti poskytovatelů ubytovacích služeb podle GFŘ

Generální finanční ředitelství (GFŘ) vydalo v návaznosti na legislativní změny a judikaturu SDEU aktualizovanou informaci k daňovému posouzení povinností poskytovatelů ubytovacích služeb. GFŘ v ní zejména vysvětlilo rozdíl mezi ubytovací službou a nájmem tak, že není ani tak důležitá doba trvání smluvního vztahu, jako spíš to, zda na uživatele přechází oprávnění užívat nemovitost způsobem jako vlastník (tak je tomu v případě nájmu).

V případě nabízení ubytování prostřednictvím internetových platforem upozorňuje GFŘ na to, že použití takové platformy může být poskytováno jak osobám povinným k dani, tak těm ostatním. Povinnost přiznat daň tak za určitých okolností může vzniknout jak poskytovateli ubytování (zprostředkovací poplatek), tak i nepřímo ubytovanému hostovi (poplatek za využití internetové platformy). Proto je nutné zkoumat, kdo je ve svém důsledku příjemcem takových služeb a o jakou službu se z povahy jedná. V případě, že příjemce služby je plátce DPH, je povinnost přiznat daň na něm. V případě, že příjemcem je osoba povinná k dani, která není registrovaná jako plátce, stane se z ní dnem přijetí služby identifikovaná osoba. Teprve v případě, kdy příjemcem je osoba nepovinná k dani, daň ze služby za tuto osobu odvede sama zprostředkující platforma.

GFŘ také upozorňuje, že v případě, kdy poskytování ubytování naplňuje znaky podnikání, pak i v případě jinak nepodnikajících fyzických osob podléhají příjmy z ubytování dani jako příjmy ze závislé činnosti. Splní-li fyzická osoba podmínky stanovené zákonem o daních z příjmů, může vstoupit i do paušálního režimu a tyto příjmy zdaňovat paušální daní. Poskytovatelé by v té souvislosti neměli zapomínat také na další povinnosti, které jim v souvislosti s poskytováním ubytovacích služeb mohou vzniknout, jako např. povinnost vést účetnictví, daňovou evidenci nebo záznamy o příjmech a evidenci pohledávek.

Konečně GFŘ také vyjasnilo, že jsou-li v nemovité věci poskytovány ubytovací služby, bude podléhat příslušné sazbě daně z nemovitostí stanovené pro podnikání (10 Kč/m2 zastavěné nebo podlahové plochy). Přitom zdanitelná jednotka/stavba bude považována za užívanou k podnikání, i když nebude k 1. lednu zdaňovacího období obsazena.

NEJSTE NA TO SAMI
YOU'RE NOT ALONE
SIE SIND NICHT ALLEIN

www.ak-haven.cz